

Subiectul romanului Padurea spanzuratilor scris de Liviu Rebreanu-a patra parte

In absenta acestui echilibru, substanta fiintei se pune sub semnul intrebarii. "Numai atunci cand exista un echilibru intre lumea lui cea mica dinlauntru si restul universului" se realizeaza "mantuirea" sufletului: "S-apoi - marturisesti Apostol Bologna - eu nu caut in lume, aici ori dincolo decat mantuirea sufletului meu". Fara declaratii patriotice, Apostol incearca sa treaca la romani (in limbajul realist al romanului), adica sa treaca de fapt la o alta configuratie (in limbaj de profunzime), ce s-ar adecva unei constiinte deja razvratite.

Dupa cum am mai spus, toate solutiile si toate adaptarile realitatii la interiorul ce se confrunta cu constiinta sunt temporare si, mai ales, iluzorii pentru un individ absolut convins ca viata "omului nu e afara, ci inaintea, in suflet... ce-i afara e indiferent... nu exista... numai sufletul exista... Cand nu va mai fi sufletul meu, va inceta de a mai fi tot restul... restul". "Merindea" exterioara si concreta va fi intotdeauna foarte rapid consumata, iar personajul va trebui sa treaca prin cercuri succesive ale determinarii: "Si totusi restul hotaraste soarta sufletului meu... Si restul depinde de alt rest... Pretutindeni dependenta... un cerc de dependente in care fiecare veriga se mandreste cu independenta cea mai perfecta". Chiar daca nu o marturisesti direct, dorinta lui Apostol Bologna este de a se elibera de aceste determinari si de aceste inconsistente configuratii ale realitatii care corespund pentru o clipa interiorului personajului.

In permanenta exista la Bologna o atractie spre lumina care nu este decat aspiratia de profunzime a personajului, ce nu mai tine de forme si de realitatea in ipostazele ei sociale si politice. Moartea, privita in finalul romanului cu seninatate, inseamna o contopire a sufletului cu lumina pura a inceputurilor. Sufletul lui Apostol Bologna nu mai cauta forme, iar fiinta are revelatia iubirii fara obiect, o iubire care poate fi inteleasa ca fond ultim al lumii: fu impresurat de un val de iubire izvorata parca din rarunchii pamantului". In momentul mortii, personajul are revelatia marilor adevaruri, intuind in primul rand ca "exteriorul", acel "rest", nu mai conteaza defel; realitatea isi pierde concretetea ei agresiva, receptata prin oglindire in inalt, purificata deci de orice urma de materialitate: "Crestele muntilor se desenau pe cer ca un fierastrau urias cu dintii tociti". Sufletul nu mai are nevoie de un alt-ceva, exterior, material pentru a stabili echilibrul, fiindca el se contopeste cu lumina care i s-a oferit individului, amagitor, pe parcursul vietii.